

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/zbrodnie-niemieckie/89360,Standgericht-dla-rejencji-ciechanowskiej-i-okregu-Suwalki.html>

Z zasobu IPN

ARTYKUŁ

***Standgericht* dla rejencji ciechanowskiej i okręgu Suwałki**

OKRES HISTORYCZNY

(1939-1945) II wojna światowa

Autor: DOROTA GRZECHOCIŃSKA 04.02.2022

4 lutego 1944 r. niemiecki sąd doraźny (*Standgericht*) dla rejencji ciechanowskiej i okręgu Suwałki wydał w więzieniu policyjnym w Forcie III w

Pomiechówku wyroki śmierci na ponad 100 żołnierzy Armii Krajowej.

Większość z nich działała w ramach Inspektoratu Płocko-Sierpeckiego. W zeznaniu byłego więźnia Bolesława Czaplckiego czytamy:

„W tym dniu przyjechało do Pomiechówka «Hauptgestapo» z Płocka i każdego z nas wzywali do biura komendanta w celu odczytania protokołu (...). Każdy mógł powiedzieć: tak było lub nie. Przeważnie każdy mówił tak było, by uniknąć dalszego bicia.”

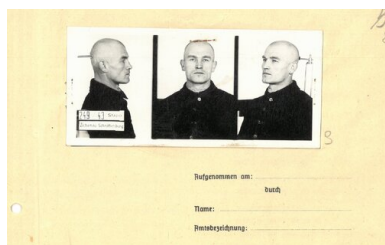

**Karta ze zdjęciami
sygnalicznymi Wincentego
Woźnickiego - akta śledcze
gestapo. Z zasobu IPN**

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20									
Name: Woźnicki					Geburtsort: Kozieg, Gm. Biesenkirk/Schm. Stenborg				
Vorname: Wincenty									
Geburtsdatum: 30.1.14 Zgajnowo/Sichelberg									
Beruf: Schukunwäher					Einheitskarte: 1ed. (1.1. wild. Blut)				
Nationalität: *Polen					SS-Nr: 1119-442/43				
Verheiratet:		Staatsangehörigkeit: Polen		Religionsart: Katholisch		Sicherheitskarte: unbeschädigt		Gestapo: unbeschädigt	
Ja		Nein		Ja		Nein		Ja	
Merkmal:									
6. 10. 43									

Karta z kartoteki Wincentego

Woźnickiego „Bończuka”, ujętego przez Niemców 6 grudnia 1943 r. w związku z likwidacją konfidenta gestapo. Z zasobu IPN

Karta ze zdjęciami sygnalitycznymi Bolesława Kossowskiego „Konrada”, komendanta Kedywu w Inspektoracie Płocko-Sierpeckim AK, ujętego przez Niemców 3 września 1943 r. - akta śledcze gestapo. Z zasobu IPN

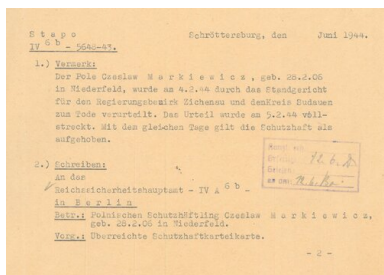
Śmierć „o szarówce”

Skazanych na śmierć Niemcy powiesili jeszcze tego samego dnia w Forcie III w Pomiechówku. Dokładna liczba ofiar nie jest znana. Według relacji świadków egzekucja zakończyła się „o szarówce”. Prawdopodobnie tego dnia nie stracono jednak wszystkich skazanych. Świadczą o tym zapisy w aktach gestapo placówki w Ciechanowie-Płocku dotyczące Czesława Markiewicza ps. Zawisza, komendanta placówki AK Podolszyce. Według nich wyrok wydany na niego 4 lutego wykonano 5 lutego 1944 r.

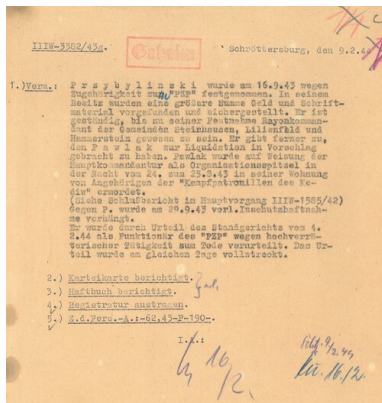
W aktach śledztw prowadzonych przez wspomniane gestapo znajduje się lista nazwisk 24 żołnierzy AK Obwodu Płock skazanych na śmierć 4 lutego. W niektórych aktach zachowały się fotografie sygnalityczne wykonane w więzieniu oraz karty w kartotece osobowej gestapo.

Karta ze zdjęciami sygnalitycznymi Czesława Markiewicza „Zawiszy”, komendanta placówki AK Podolszyce - akta śledcze gestapo. Z zasobu IPN

Dokument potwierdzający wykonanie wyroku śmierci pochodzący z akt śledczych Czesława Markiewicza [Z niemieckiego: *Polak Czesław Markiewicz ur. 28.02.1906 r. w Podolszycach został 4.02.1944 r. przez sąd doraźny dla rejencji ciechanowskiej i okręgu Suwałki skazany na śmierć. Wyrok wykonano 5.02.1944 r. Z tym dniem uchyla się areszt ochronny.*] Z zasobu IPN

Dokument z akt śledczych Józefa Przybylińskiego „Bohuna”, ujętego przez gestapo 19 września 1943 r. Według dokumentu J. Przybyliński został 4 lutego 1944 r. skazany na śmierć wyrokiem okupacyjnego, niemieckiego sądu doraźnego z powodu „wysoce zdrażliwej działalności” jako funkcjonariusz „PZP” (krypt. AK). Z zasobu IPN

Za sprawą konfidentów

Zamordowani zostali ujęci podczas prowadzonych przez gestapo od połowy 1943 r. serii aresztowań, do których przyczyniła się działalność konfidentów. Niemcy przechwycili również materiały dekonspirujące członków płockiej AK podczas zatrzymania jednego z łączników, na terenie placówki AK Bielsk. Tą drogą doszło do ujęcia Mateusza Fałkowskiego ps. Sęk, komendanta Obwodu AK Płock. Jego aresztowanie pociągnęło za sobą kolejne zatrzymania wśród członków sztabu Obwodu i Inspektoratu Płocko-Sierpeckiego AK. Brutalne przesłuchania w siedzibie gestapo w Płocku, podczas których więźniowie byli bestialsko katowani, zakończyły się wyrokami śmierci.

Ofiary załamania się „Sęka”?

Na liście skazanych figurują nazwiska żołnierzy oddziałów dywersyjnych Kedywu: Bolesława Kossowskiego ps. Konrad, Kuba, Wilk – szefa Kedywu, Józefa Przybylińskiego ps. Bohun – komendanta placówki AK Bielsk,

Wincentego Woźnickiego ps. Bończuk, Ludwika Parzuchowskiego ps. Lis oraz Bronisława Jankowskiego ps. Sikorka, Broniek – żołnierzy plutonów bojowych i drużyn placówki AK Łęg. Postawiono im zarzut udziału w akcji bojowej, podczas której wykonano wyrok śmierci na konfidentcie gestapo o nazwisku Pawlak (akcja miała miejsce w nocy z 24 na 25 sierpnia 1943 r. na terenie placówki Bielsk). Według ustaleń gestapo do wyjaśnienia okoliczności zamordowania Pawlaka, a także rozpracowania struktur AK w mieście i powiecie Płock, miały się przyczynić zeznania M. Fałkowskiego.

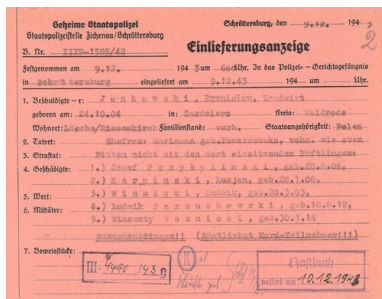
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20												
Imię: Falkowski						Nazwisko: Sępa						Data: 23.9.43
Nazwa: Mateusz						Adres: Gopowitten, Am Markt 7						
Data: 7.10.19, Stary 15												
Wzrost: fr., Lehrer, wsl. Schachtbaufr.												
Wzrost: "Sępa"						Zawód: getrennt lebend						IP
Data: 11.11.43		Miejscowość: Polen		Adres: Polen		Adres: Polen		Adres: Polen		Adres: Polen		
Data: 11.11.43		Miejscowość: Polen		Adres: Polen		Adres: Polen		Adres: Polen		Adres: Polen		

Karta z kartoteki Mateusza Fałkowskiego „Sępa”, komendanta Obwodu Płock AK, ujętego przez Niemców 18 września 1943 r. Wyrokiem okupacyjnego, niemieckiego sądu doraźnego 4 lutego 1944 r. M. Fałkowski został skazany na śmierć z powodu „wysoce zdradliwej działalności”. Wyrok Niemcy wykonali tego samego dnia. Z zasobu IPN

Datum	Lauf der Verfolgung	Bemerkungen
24.9.43	F. wurde am 18.9.43 wegen Zugehörigkeit zur poln. W.O. "PSP" festgenommen. Die Ermittl. dauern noch an. Gegen F. wurde Antrag auf vorl. Inhaftierung gestellt.	IIIW-1505/42g. Pers.-Aktions. IIIW-5378/43g.
11.2.44	F. verurteilt von Gericht II 111 in einem Beschlusse die Funktion des Arbeitsgruppenleiters des Landespolizei-Kommandos. Die Angelegenheit des F. wurde zur Aufklärung des geschehenen Straftats und Landkreises schriftl. Berichtung des. Die Vernehmung des F. wurde am 11.2.44 durch die Assistenten des Landkreises durchgeführt. F. wurde durch Urteil des Landkreises von 4.2.44 wegen hochverratserprobter Beteiligung am "Bode Vorkriegs" hochverratserprobter Beteiligung am "Bode Vorkriegs" zum Tode verurteilt. Das Urteil wurde im gleichen Tage vollstreckt.	62,43-7-43-

Odwrocie karty z kartoteki Mateusza Fałkowskiego „Sępa” z

adnotacjami o śledztwie gestapo. Według nich M. Fałkowski od jesieni 1942 r. pełnił funkcję komendanta Obwodu Płock „PZP” (kryptonim AK). Na podstawie uzyskanych od niego zeznań rozpoznano strukturę organizacji w mieście i powiecie Płock. Wyjaśniano także sprawę zamordowania Pawlaka z Bielska. Z zasobu IPN

Dokument potwierdzający przyjęcie do niemieckiego więzienia w Płocku Bronisława Jankowskiego „Sikorki”, ujętego przez Niemców 9 grudnia 1943 r. w związku z likwidacją konfidenta gestapo. Z zasobu IPN

4 lutego został stracony również Jan Laszkiewicz ps. Sas, Orkan – szef referatu II (wywiad) w Inspektoracie Płocko-Sierpeckim, wcześniej współzałożyciel płockiego Tajnego Hufca Harcerskiego (konspiracyjna organizacja harcerska powołana w październiku 1939 r.). Referat ten posiadał dobrze zorganizowaną sieć wywiadowców, rekrutujących się spośród harcerzy. W toku kilkumiesięcznego, brutalnego śledztwa Jan Laszkiewicz był m.in. konfrontowany z M. Fałkowskim.

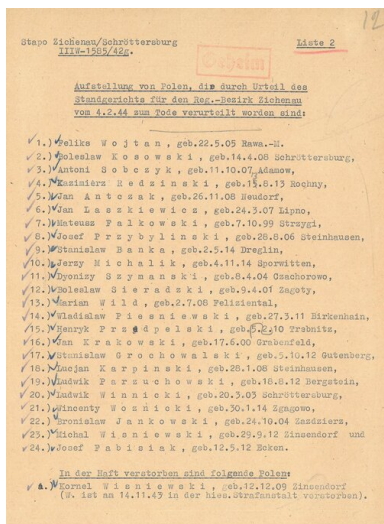
24 nazwiska osób wykazanych na liście znajdującej się w aktach gestapo to zaledwie niewielka część nazwisk wszystkich straconych w tej egzekucji. Wiadomo, że tego dnia zostali powieszani, nie uwzględnieni na liście, żołnierze placówki AK Borowiczki: Stefan Garwacki, Jan Zaleski ps. Chłopicki, Ludwik Lewalski ps. Orzeł. Śmierć ponieśli także żołnierze sztabu placówki AK Zatory (powiat pułtuski): komendant Marcei Rzewnicki ps. Młynarz, Dąb, Feliks Jakubowski ps. Topór oraz Zygmunt Zyblewski ps. Zaz. Mamy nadzieję, że w toku kwerend prowadzonych w zasobie archiwalnym IPN zostaną ustalone kolejne nazwiska osób zamordowanych 4 lutego 1944 r. w Forcie III w Pomiechówku.

Karta ze zdjęciami sygnalitycznymi Ludwika Parzuchowskiego - akta śledcze gestapo. Z zasobu IPN

Name: Parzuchowski		Geburtsdatum: 21.10.43	
Geburtsort: Inhabik		Bismberg/Steinhausen, Kra. Schrotterburg	
Militär: 10. d. 1916 in Bergstein Kra. Schrotterburg			
Dienst: Schlösser-Schmid		Zustand: verheiratet IP	
Sonstige Angaben: "Lisa"			
Zentrale Notizen: Besondere Angaben: Polen		Eintrag: Klausur: IIIW-576/43g	
Nr		Tz	
Tabelle		Anmerkungen	

Karta z kartoteki Ludwika Parzuchowskiego „Lisa”, ujętego przez Niemców 21 października 1943 r. w związku z likwidacją przez AK konfidenta gestapo. Z zasobu IPN

Lista nazwisk żołnierzy AK Obwodu Płock, którzy 4 lutego 1944 r. zostali skazani na śmierć na podstawie wyroku okupacyjnego, niemieckiego sądu doraźnego dla rejencji ciechanowskiej i okręgu Suwałki. Tego samego dnia Niemcy powiesili ich w Forcie III w Pomiechówku. Wymieniony poniżej Kornel Wiśniewski zmarł w niemieckim więzieniu w Płocku 14 listopada 1943 r. Z zasobu IPN

Więcej interesujących materiałów na profilu Archiwum IPN

COFNIJ SIĘ